

بسم الله الرحمن الرحيم

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Organ Nakli, Otopsi ve İhtilat Hakkındaki Şerî Hüküm

Lotfi Fékih'e

Soru:

Hizb-ut Tahrir emirine sorular, Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh

Soru-1: Şeyh Abdulkadim Zellum Rahimehullah'ın (Kolonlama – organ nakli hakkındaki şerî hüküm...) adlı kitapçığında Hizb-ut Tahrir, ister kalp nakli gibi insanı kesin ölümden kurtarmak için olsun, isterse kornea nakli gibi bir hastalığın tedavisi için olsun organ nakli olduğu sürece ölünün organlarının canlı birine nakledilmesini haram saymakta ve yine bu kitapçık ve fıkhi dosyadan otopsinin de haram olduğu anlaşılmaktadır.

Bildiğim kadarıyla İslam, haram olsa bile tedaviye teşvik etmektedir. Örneğin bazı ilaçlarda bulunan alkol gibi.

Soru-2: Otopsinin haram olması, tıp öğrencilerinin insan vücudunu tanımasını ve öğrenmesini engellemektedir. Peki örneğin insan vücudundan habersizlerken işlerine nasıl başlayacaklar ve ameliyatları nasıl yapacaklar?? Otopsinin haram olması, suç ne olursa olsun adli tıp doktorunu suçun şartlarını bilmekten mahrum bırakmakta ve aynı şekilde polis in suçun şartlarını anlaması ve bu suçu çözmesini kolaylaştırması açısından faydalı olabilecek bilgileri verememektedir.

İhtilat ile ilgili tüm şerî hükümleri de bilmek istiyorum. Çok teşekkür ederim.

Tunuslu eczacı Lutfi Fekih

Eczacı Lutfi Fekih

Tunus, 11/11/2018

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Özellikle birinci ve ikinci sorular olmak üzere sorularınıza cevap vermeden önce şerî hükümlerin delillerinden alındığını ve müçtehidin hükümleri istinbat ederken amelinin, müçtehidin kendisine uygun gördüğü veya ihtiyaç duyduğunu çıkarmak değil şerî hüküm öğrenmek için şerî nâsırları incelemek olduğunu belirtmek isterim. Dolayısıyla içtihadın maksat, aklın hükmünü değil, şeriatın hükmünü öğrenmek için çaba sarf etmektir. Bu yüzden şerî hükümleri istinbat ederken (çıkarırken) ihtiyaçları dikkate alması ve insanların ihtiyaçlarına ve arzularına uygun bir hüküm araştırması doğru değildir. Çünkü bu istinbat edilen hüküm, şeriatın değil, aklın hükmü olur... Oysa içtihad yaparken talep edilen araştırma, şerî hüküm hakkında olmalıdır. Şayet şerî deliller, belirli bir meselede belirli bir hükme delalet ediyorsa, o zaman itimat edilmesi gereken bu hüküm olur ve insanların ihtiyaçları bu şerî hükme göre belirlenir ve bunun aksine göre belirlenmez. Yani şerî hüküm, insanların ihtiyaçlarına veya ihtiyaç olarak algıladıkları şeylere uygun olacak şekilde belirlemek caiz değildir. Bilakis insanların ihtiyaçları bu şerî hükme uygun olacak şekilde belirlenmesi gerekir. Çünkü Allah Subhanehu'nun hükmü, uyulması farz olan bir haktır...

Şimdi üç sorunuzu cevaplamaya geçelim:

Birincisi: Organ nakli ile ilgili olan sorunuza gelince; klonlama kitapçığında açıklandığı üzere kanı masum olan ölen birinden canlı olan birine organ nakli yapılmasının haram olduğuna delalet delilleri gördüğünüz açıktır. Kitapçıkta, ölüden canlı olan birine organ naklinin haram olduğuna dair istidlal iki durumu kapsamaktadır ki bunlar şunlardır:

1- Ölümünden sonra hiç kimsenin ölünün vücudu üzerinde tasarruf hakkı yoktur. Dolayısıyla şerî delillilerin delalet ettiği gibi ölen kişinin de ölümünden sonra vücudu üzerinde hiçbir yetkisi olmadığı gibi onun varislerinin de ölümünden sonra ölünün bedeni üzerinde hiçbir yetkileri yoktur... Binaenaleyh ne ölen kişinin ne de varislerin ölen kişinin vücudundan bir organ bağışlama hakları yoktur. Çünkü o, onların mülkiyetlerinde değildir ve onun üzerinde hiçbir yetkileri de yoktur...

2- Ölüye saldırmak ve ona eziyet etmek caiz olmadığı gibi aynı şekilde onun biçimini bozmak da caiz değildir... Bu da aşağıdaki şekildedir:

a- Saldırmanın ve eziyet etmenin haram olmasına gelince; nitekim “ölünün de canlı olanın kutsallığına sahip olduğuna açıkça delalet eden deliller olduğu gibi ölülerin kutsallığını çiğnemenin ve ona zarar vermenin de dirilerin kutsallığını çiğnemek ve ona zarar vermek gibi olduğuna açıkça delalet eden” deliller vardır. Dolayısıyla canlı olan birine saldırarak onun karnını yarmak, boynunu kesmek, gözünü çıkarmak ve kemiğini kırmak caiz olmadığı gibi aynı şekilde ölüye de saldırarak onun karnını yarmak, boynunu kesmek, gözünü çıkarmak ve kemiğini kırmak da caiz değildir. Ayrıca canlı olana söverek veya vurarak ya da yaralayarak eziyet etmek haram olduğu gibi aynı şekilde ölüye de söverek veya vurarak ya da yaralayarak eziyet etmek de haramdır...” Buna dair hadisler şunlardır:

- Müminlerin annesi Aişe Radıyallahu Anhe'den Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: كَسُرَّ عَظْمَ الْمَيِّتِ كَكَسْرِهِ حَيًّا “**Ölünün kemiğini kırmak, onu diri iken kırmak gibidir.**” [Ahmed, Ebu Davud ve Hibban rivayet ettiler.]

- Ahmed, Amir İbn Hazm el-Ensari kanalıyla kendisini bir mezarın üzerinde otururken gören Allah Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: لَا تُؤَدِّ صَاحِبَ الْقَبْرِ “**Mezar sahibine zarar vermeyin!**”

- Muslim ve Ahmed, Ebu Hureyra'dan Allah Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini rivayet ettiler: لَأَنْ يَجْلِسَ أَحَدُكُمْ عَلَى جَمْرَةٍ فَتُحْرَقَ ثِيَابُهُ فَتَخْلَصَ إِلَى جِلْدِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْلِسَ عَلَى قَبْرِ سِزْدَنِ بَرِيذِيْنٍ بَرِيذِيْنٍ “**Sizden birinizin bir kor üzerine oturup elbisesini ateşin yakması ve ateşin vücuduna işlemesi, bir kabrin üzerine oturmasından daha hayırlıdır.**”

b- Ölünün biçiminin bozulmasına gelince; “İhtiyacı olan bir kimseye, ölü bir kimseden gözlerinin çıkarılması, vücudunun kesilerek akciğer, karaciğer, kalp ve böbrek gibi bir organının verilmesi, ölünün biçimini (vücut yapısını) bozmaktır ki İslam ölünün biçimini bozmayı haram kılmıştır”:

- Buhari, Abdullah İbn Zeyd el-Ensari'nin şöyle dediğini rivayet etti: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّهْبِ وَالْمُتْلَةِ “**Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, (cesedin) biçimini bozmayı yasakladı.**”

- Ahmed, İbn Mace ve Nesai, Saffan İbn Assal'ın şöyle dediğini rivayet etmişlerdir: Allah Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizi bir seriyyeye gönderirken şöyle dedi: سِيرُوا بِاسْمِ اللَّهِ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ، وَلَا تُمِئَلُوا وَلَا تَغْدُرُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيْدًا “**Allah'ın adıyla ve Allah yolunda gidin! Allah'ı inkar edenlerle savaşın! (Cesetlerin) biçimini bozmayın, ihanet etmeyin ve çocukları öldürmeyin!**”

Yukarıda geçen delillere binaen, kanı masum olan ölü birinin organının canlı olan birine nakledilmesinin haram olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır... Şeriat, ilaçların içerisinde alkol ile tedavi olmak gibi haram olan bir şeyle tedavi olmayı caiz gördüğüne göre o zaman bu nakil haram olsa bile ölünün organının da canlı birine nakledilmesi caiz olur denilmez. Böyle denilmez, çünkü şeriatın onaylamış olduğu tedavi, haddi aşmadan ve başkalarına zarar vermeden haram ve necis olanla yapılan bir tedavidir. Nitekim İbn Mace, Tarık İbn Suveyd el-Hadarami'nin şöyle dediğini tahric etmiştir: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ بَارِضَنَا أَعْنَابًا نَعْتَصِرُهَا فَتَشْرَبُ مِنْهَا قَالَ لَا “**Ben: Ey Allah'ın Rasulü, bizim**

memleketimizde üzümler var. Biz onun suyunu çıkarıp şarabını içiyoruz dedim. O: “Hayır (yapmayınız)” buyurdu. Sonra ben (tekrar) O’na müracaat ederek: Biz onunla hastayı tedavi ediyoruz dedim. O: “O (şarap) kesinlikle şifa değildir, ancak o bir hastalıktır” buyurdu.” Dolayısıyla bu, necis veya “alkol” gibi haram olan bir şeyin ilaç olarak kullanılması hakkındaki bir nehiydir. Ancak Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, “devenin idrarı” gibi necis olan bir şeyle tedavi olmaya izin vermiştir. Zira Buhari, Enes Radiyallahu Anhu kanalıyla şunu tahric etmiştir: *أَنَّ نَاسًا مِنْ عَرَبِيَّةٍ اجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَرَحَّصَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْتُوا إِبِلَ الصَّدَقَةِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا* “Ureyne’den olan insanlara Medine’nin havası dokunmuştu. Bunun üzerine Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, sadaka develerinin bulunduğu yere gitmelerine ve oradaki develerin sütlerinden ve bevillerinden içmelerine izin vermiştir.” İctev ev el-Medine: Havasına alışamadıklarından dolayı hasta oldular demektir. Böylece Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, necis olduğu halde onların devenin bevilleriyle tedavi olmalarına izin vermiştir. Aynı şekilde Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, haram olduğu halde “ipek giyerek” tedavi olmaya da izin vermiştir. Zira Tirmizi ve Ahmed, Tirmizi’nin lafzıyla Enes’in şöyle dediğini tahric etmişlerdir: *أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ شَكِيَا الْقَمَلِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ لَهُمَا، فَرَحَّصَ لَهُمَا فِي فُئُصِ الْحَرِيرِ. قَالَ: وَرَأَيْتُهُمَا* “Abdurrahman İbn Avf ve Zübeyr İbn Avvam, birlikte buldukları bir savaşta vücutlarındaki bitlerden dolayı Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e şikâyetinde bulundular. Bunun üzerine (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onların ipek gömlek giymelerine izin verdi. (Enes), ipek gömleği ikisinin sırtında da gördüm, demiştir.” Bu iki hadis, İbn Mace’nin hadisindeki nehyin kesin olmadığına, yani necis ve haramla tedavi olmanın mekruh olduğuna dair bir karinedir.

Bu deliller, şeriatin mekruh olmakla birlikte necis ve haram olanla tedavi olmaya izin verdiğini göstermektedir. Ancak “deve bevlı” gibi necis olanla ve “ipek giymek” gibi haram olanla tedavi olmak, başkalarına saldırıyı içeren haramla yapılan tedaviden farklıdır. Zira bu son olan, vakiasının farklı olmasından dolayı haram olanla tedavinin istisna edilmesi kapsamına dahil değildir. Örneğin böbreğe ihtiyacı olan bir hastayı tedavi etmek için canlı olan birine saldırıp iradesi dışında böbreğini zorla almak şerî olarak caiz midir? (üçüncü dünya ülkeleri olarak adlandırılan yerlerde çocukların ve yetişkinlerin organlarını almak için kaçırılması ve birinci dünya ülkeleri olarak adlandırılan yerlerdeki hastalara nakletmek gibi) Cevap, tabii ki bunun haram olduğu ve başkalarına yönelik bir saldırı olmasından dolayı da caiz olmadığıdır... Bu yüzden tedavi için kullanılması caiz olan haram, başkalarına yönelik saldırının olduğu haramı kapsamaz. Çünkü tedavi için haram olanın kullanılmasının caiz olduğuna dair deliller, buna intibak etmez. **Bu nedenle ölünün vücuduna saldırarak onun organlarının canlı olan birine nakledilmesi caiz değildir. Çünkü bu, ölünün vücuduna yönelik bir saldırının olmasından dolayı haram olan bir husustur. Dolayısıyla haram olanla tedavinin istisna edildiği deliller buna intibak etmez.**

İkincisi: Otopsi hakkındaki sorunuza gelince; otopsinin haram olduğunu söylemek, öğrencilerin insan vücudunu öğrenmesine ve tanımına engel olmaktadır. O halde işe nasıl başlayacaklar?! Yine otopsinin haram olduğunu söylemek, adli tıp doktorunun suçun şartlarını bilmekten mahrum bırakmakta, dolayısıyla polisin gerçekleri keşfetmesine yardımcı olacak önemli bilgileri kaçırmaktadır...

Ey kardeşim, yukarıda açıklandığı üzere ölünün vücuduna saldırmanın haram olduğuna dair birçok şerî deliller vardır. Mesele böyle olduğu sürece ölünün vücuduna otopsi yapmak şerî olarak haramdır. Çünkü bu, diğer her türlü düşünceden bağımsız olarak ölüye yapılan bir saldırıdır...Meselenin açıklığa kavuşması için ben de sana soruyorum: Öğrencilerin tıp öğrenmesine ve insan vücudunu tanınması gerektiğine yönelik bir gerekçe doğru mudur? Örneğin karnını yarmak veya iç organlarını keşfetmek gibi daha ölmeden canlı olan birine saldırmak ve onu zorla otopsi yapmak caiz midir? Tabii ki cevabınız bunun caiz olmadığı şeklinde olacaktır. Çünkü bu, canlı olan bir insanın vücuduna yapılan bir saldırıdır... O halde Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in: *كَسْرُ عَظْمِ الْمَيِّتِ كَكْسْرِهِ حَيًّا* “Ölünün kemiğini kırmak, onu diri iken kırmak gibidir.” şeklindeki kavline rağmen neden bunun ölü bir insanda caiz olabileceği

aklınıza geliyor ki? **Oysa tabi olmaya daha layık olan şerî hükümdür ve herhangi bir gerekçeyle ondan vazgeçmek caiz değildir.**

Tıp öğrencilerinin insan vücudunu öğrenmeleri ve tanımaları açısından olana gelince; mubah olan birçok araçlar vardır. Ayrıca Müslümanların, öğrencilerin otopsiye başvurmadan insan vücudunu daha iyi bir şekilde anlamalarını sağlayacak modern araçlar geliştirmeleri gerekir. Örneğin öğrencilerin insan vücudunun organlarının üç boyutuyla elektronik olarak işlem yapmalarını sağlayan bilgisayar programlarının ve benzerlerinin geliştirilmesi gibi... Ya da vücudun içini görmek için dışarıdan herhangi bir görüntüleme araçları veya benzeri diğer teknolojik araçlar gibi... Bu bilgiyle birlikte bana, bazı tıp öğrencilerinin, özellikle otopsi yapılan bedenlere kasların ve kan damarlarının yapısını etkileyen ve canlı vücudun yapısından çok farklı olan maddelerin yerleştirilmesinden dolayı otopsi dersinden hiç faydalanamadıkları bilgisi ulaşmıştır...

Bu yüzden nasıl ki şerî olarak suçun hakikatini ortaya çıkarmak için sanığa işkence yapmaya başvurmak caiz değilse aynı şekilde suçun hakikatini keşfetmek için ölünün vücuduna otopsi yapmak gibi Allah'ın haram kıldığı bir şeye başvurmak da doğru değildir... Çözüm ise, şeriatın emrine muhalefet etmek ve defnedilmekte onurlandırılan ölünün vücuduna saldırmak değil hakikatleri araştırmak ve ortaya çıkarmak için mubah olan araç ve üslupları araştırmaktır...

Üçüncüsü: İhtilat hakkındaki sorunuz açısından olana gelince; bu, sınırlandırılmamış bir sorudur. Zira sen, "ihtilat ile ilgili tüm şerî hükümleri bilmek istiyorsun"!! Size cevap verebilmemiz için sınırlandırılmış bir şekilde sormanız daha iyi olurdu... Her şeye rağmen size, ihtilat konusu hakkında daha önceki cevaplarımızdan bazılarını aktaracağım. Belki de hakkında sorduğunuz bazı yönleri kapsayabilir. Yok eğer aşağıdaki cevaplarda geçmeyen sınırlandırılmış bir meseleniz varsa da onu belirtin:

- **28/02/2010 tarihli soru cevapta şöyle geçmektedir:**

(Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in onayladığı İslami hayatta erkek ve kadınların varlığı ve erkek ve kadınlar arasındaki şerî muameleleri düzenleyen şerî deliller...tüm bunlar açıkça belirtilmiştir. Nitekim bu konuda birden fazla cevap verilmiş olup bu hususta bir muğlaklık olmadığını ümit ediyoruz.

Yine de ben bu mektupta, bu meselede herhangi bir muğlaklık olmaması ümidiyle Allah'ın izniyle konuyu daha da açıklığa kavuşturacağım:

* Genel hayat, erkeklerin ve kadınların girmek için izin gerektirmeyen kamusal alanlarda bulunması anlamına gelmekte olup buna yönelik erkekleri ve kadınları tanzim eden şerî hükümler vardır.

Özel hayat, evler gibi girerken izin almayı gerektiren yerler olup aynı şekilde buna yönelik de erkekleri ve kadınları tanzim eden şerî hükümler vardır.

* Özel hayata "evlere" gelince; bu mesele açıktır ve daha fazla açıklamaya da gerek yoktur. Zira kadınların buradaki yaşamları yabancılarla değil mahremleriyle olur. Ancak sıla-ı rahim (akrabalık bağlarının korunması) gibi belirli bir durum hakkında bir nâss varit olmuşsa, o zaman mahremi olmasa bile yakın akrabasını ziyaret etmesi caiz olur. Örneğin amcasının oğluna gitmesi, bayramlarda amcasının kızlarını karşılaması gibi ve doğal olarak yalnız (halvette) kalmadan ve avret yerlerini açığa çıkarmadan babası veya amcasıyla gitmesi ve mahremleri olmasa bile akrabalarını ziyaret etmesi gibi.

* Genel hayata gelince; kadın ve erkeğin bu sırada bir araya gelmesi şeriatın onaylamış olduğu bir ihtiyaçtan dolayı olursa, o zaman bu birliktelik şerî yönden caiz olur ve şerî yönü olduğunu söyleriz. Çünkü aşağıdaki şekilde olduğu gibi bu birlikteliği tanzim eden şerî nâsalar vardır:

1- Şeriatın erkek ve kadınların bir arada bulunmalarını onayladığı bir ihtiyaç veya **bir arada bulunmaları aynı maksat için olursa**, erkeklerin saflarının kadınlardan ayrı olması vaciptir. Örneğin erkek ve kadınların namaz için, ilim derslerine katılmak için, davet üzerine bir

Dolayısıyla akrabaların bayramlarda veya özel günlerde birbirlerini ziyaret etmeleri ve birlikte oturmaları caizdir. **Ancak sıla-i rahim, sağlık ve koşullar hakkında bilgi almak, hastaları ziyaret etmek, ihtiyaçları gidermek ve benzerleri için oluyor** ama birlikte oturmayıp “örneğin sert oyunlar oynuyorlar”, birlikte dolaşmaya çıkıyorlar ve bahçede birlikte oturup sohbet ediyorlarsa...Bu, caiz değildir.

Hakeza akrabaların birbirlerini ziyaret etmeleri, kadın ve erkek olarak birlikte oturmaları, sıla-i rahim olduğu, yani birlikte oturmak ziyaretle ilgili olduğu sürece caizdir. Şayet oturma, sıla-i rahim dışındaki meseleler hakkında sohbet etmeye dönüşürse o zaman kadınlar bir odada ve erkekler de bir odada otururlar... Aynı şekilde onların yemekte bir arada oturmaları caizdir. Yemek sona erdiğinde kadınlar bir odada ve erkekler de bir odada otururlar... فَأَيُّهَا طَعْمُكُمْ فَأَنْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِبِينَ لِحَدِيثٍ “**Yemeği yediğinizde hemen dağılın, sohbete dalmayın.**” [Ahzab-53] Ziyaret ve yemek hakkında deliller varit olmuştur.

Elbette kadının, İçtimai Nizam'da geçtiği gibi kendi veya kocasının mahremi mevcutken avret yerleri kapalı olmalıdır.) Bitti.

• **06/06/2016 tarihli soru-cevapta şöyle geçmektedir:**

(a- İhtilat, yani erkeklerin yabancı kadınlarla bir arada bulunması, şeriatın bir arada bulunmalarını onayladığı bir ihtiyaçtan dolayı değilse haramdır... Eğer şeriatın bir arada bulunmalarını onayladığı bir ihtiyaçtan dolayı olur ve bu şekilde bir araya gelerek zaman geçirirlerse o zaman caiz olur.

b- İster özel ister genel hayat olsun şeriatın açıkladığı ihtiyaçlar için bir araya gelmelerini onaylayan deliller varit olmuştur. Örneğin akrabalarla ilgili özel hayatta, sıla-i rahim, yemek yemenin ve hasta ziyaretinin caiz olduğuna dair şerî deliller vardır... Genel hayatta ise savaşlarda yaralı olan birinin tedavisi... Pazarları gezmek, camilerde namaz kılmak, ilim meclislerine katılmak ve hacca gitmek gibi... **Camiler ve halka açık konferanslar gibi safların ayrılması veya pazar ve hac gibi safların ayrılmaması bakımından bunların tamamı şerî hükümlere göredir...**

c- Sıla-i rahim sadece mahrem olan akrabalar için değildir, aksine amca kızı gibi mahrem olmayan akrabalar için de geçerlidir. “İçtimai Nizam'da sıla-i rahim konusuna bakın.” Dolayısıyla akrabaların bayramlarda veya özel günlerde birbirlerini ziyaret etmeleri ve birlikte oturmaları caizdir. Ancak sıla-i rahim, sağlık ve koşullar hakkında bilgi almak, hastaları ziyaret etmek, ihtiyaçları gidermek ve benzerleri için oluyor ama birlikte oturmayıp “örneğin sert oyunlar oynuyorlar”, birlikte dolaşmaya çıkıyorlar ve bahçede birlikte oturup sohbet ediyorlarsa...Bu, caiz değildir.) Bitti.

Umarım üç sorunuza yönelik bu cevaplar yeterli olmuştur.

Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 23 Rabi'u'l Âhir 1440
M. 30/12/2018

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3923/>